

Милан Д. Тодоровић¹
Наташа А. Спасић²
Универзитет у Крагујевцу
Филолошко-уметнички факултет
Центар за проучавање језика и књижевности

ДЕФИНИСАЊЕ ИСТОВЕТНИХ ЛЕКСЕМА У ОНЛАЈН РЕЧНИЦИМА: СТУДИЈА СЛУЧАЈА О ТРИ ПОПУЛАРНА ЕНГЛЕСКА ЈЕДНОЈЕЗИЧНА РЕЧНИКА³

Апстракт: У оквирима овога рада представљене су разлике у начину на који енглески једнојезични интернет речници Longman Dictionary of Contemporary English Online, Oxford Learner's Dictionaries и Merriam-Webster Dictionary дефинишу истоветне лексеме на различитим језичким нивоима (од А1 до Б2). Поред формалних елемената присутних у свим (онлајн) речницима – врста речи, изговор, примери, регистар, слике и синоними, нарочито смо се фокусирали на природу самих дефиниција. Проучавали смо по два примера за сваки од нивоа језика. За представљање појединачних примера коришћена је дескриптивна метода, док се компаративном методом дошло до кључних разлика у начинима на које речници дефинишу појмове као што су artist, government, immortal, meanwhile и сл. Циљ анализе и компарације јесте да презентујемо који би од поменутих речника био најприкладнији за ученике средњих школа приликом учења енглеског језика као страног. Долазимо до следећих запажања – Лонгманов и Оксфордов речник разлажу комплексна значења у једноставније инстанце и користе прикладан језик за језички ниво тражене лексеме. Вебстеров речник је

¹ milan.todorovic@filum.kg.ac.rs

² natasa.spasic@filum.kg.ac.rs

³ Рад је презентован на конференцији *Контексти*, 1. децембра 2021. године. Истраживање спроведено у раду финансирано је Министарство науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије (Уговор о реализацији и финансирању научноистраживачког рада НИО у 2023. години број 451-03-47/2023-01/ 200198).

формалнији и често у дефиницијама користи језичке формулације које су изнад нивоа тражене лексеме.

Кључне речи: *лексикографија, интернет речници, онлајн речници, енглески језик, компарација, Оксфордска речник, Лонгман, Меријам Вебстер.*

1. Увод

У оквирима овог рада, проучавамо различите начине на које једнојезични онлајн речници енглеског језика *Longman Dictionary of Contemporary English Online*, *Oxford Learner's Dictionaries* и *Merriam-Webster Dictionary* дефинишу истоветне лексеме на различитим језичким нивоима (од А1 до Б2 CEFR⁴ нивоа). На почетку рада укратко ћемо се осврнути на сврху и употребу (онлајн) речника у настави и на елементе речничког уноса. У раду се не бавимо детаљно анализом различитих начина и процеса путем којих се дефинишу речи у речнику, већ се фокусирамо на избор лексике и садржине посматраних речничких уноса. Овај рад допуна је претходним истраживањима (Тодоровић & Спасић, 2022; Спасић & Тодоровић, 2022) и за циљ има ближе дефинисање истоветних лексема у онлајн речницима енглеског језика. Применом дескриптивне методе, посредством компаративног модела, у овом раду представићемо по два примера за нивое А1, А2, Б1 и Б2. Циљ анализе и компарације јесте да презентујемо који би од поменутих речника био најприкладнији за ученике основних и средњих школа приликом учења енглеског језика као страног. Стога ниво Ц није узет у разматрање због наше циљне групе, ученика средње школе, чије је познавање језика приближно средњем нивоу знања. Оваква анализа може се уз критички приступ применити и у процесу креирања онлајн речника других језика. Конкретно, српском језику недостаје један свеобухватан онлајн речник те би ово истраживање могло бити добра полазна основа у његовом креирању.

2. Улога (онлајн) речника

Према Хартману и Џејмсу енглески ученички речник референтно је издање које је наменски дизајнирано да задовољи практичне дидактичке потребе наставника и ученика (Hartmann & James, 2000). Како Чу и сарадници истичу, развој интернета довео је до евидентних промена у сфери образовања. Дошло је до померања фокуса ка мултимедијалним садржајима па су онлајн речници постали део свакодневнице као један од алата који помаже ученицима да

⁴ енг. *Common European Framework of Reference.*

науке нови језик (Chu, Keung Ng & Lai, 2016:p.122). Главне карактеристике онлајн речника које помажу ученицима у учењу језика јесу: брзина претраге (Yonally & Gilfert, 1995) и ублажавање стреса и анксиозности приликом савладавања вокабулара страног језика (Lai, 2006:p.2). Речници су основни алат за усвајање вокабулара, који представља основу за учење језика, поспешују процес препознавања и подсећања на научене речи. На крају се истиче да онлајн речници могу да помогну у задацима разумевања текста јер, захваљујући својим карактеристикама,⁵ повећавају продуктивност (Chu, Keung Ng & Lai, 2016:pp.123–124).

Проблем учења нових речи напамет често се јавља услед учења (и коришћења) речи изван контекста употребе. Како Нист и Олејник наглашавају, ученицима се често дају листе речи и тражи се од њих да пронађу дефиниције у речницима, а затим се тестира учениково знање о тим речима. Након тога, ове речи се више не спомињу (Nist & Olejnik, 1995:p.176). Потенцијално решење може се наћи у комбинованој употреби речника са конкретним примерима. На овај начин речничке дефиниције постају конкретизоване и ученицима се помаже да спознају комплексност значења речи (Miller & Gildea, 1987:p.96 према Nist & Olejnik, 1995:p.176). А да би се осетио овако позитиван ефекат имплементације речника у свакодневну наставу, неопходно је ближе сагледати на које начине различити речници дефинишу лексеме и разматрати да ли су те дефиниције прикладне за ниво језика којима ученици тренутно располажу.

3. Елементи речничких уноса и начини дефинисања лексема

У основи, дефинисати реч подразумева: ‘прецизно и концизно⁶ објаснити или формулисати значење одређене речи, термина или концепта’ (Doroszewski, 2018:p.273). Овоме Халас додаје да је једноставност речничке дефиниције такође неопходна (Halas, 2014:p.77). Саме дефиниције, тј. уноси састоје се из два дела – садржинског и формалног. Садржински део односи се на информације које се преносе путем дефиниције, док формални део укључује речи и структуре употребљене приликом формулације дефиниције (Atkins & Rundell, 2008:p.407). Оба дела дефиниције природно су условљена наменом речника и циљном групом (Ibid.p.407). Са чисто структурне тачке гледишта компоненте речничког уноса су (према Battenburg, 1991:p.28): главна реч и било које

⁵ Детаљније о карактеристикама онлајн речника бавили смо се у Тодоровић, Спасић (2022).

⁶ Аутор касније наглашава да природа одређених дефиниција не може увек да испуни услове прецизности и концизности, те бисмо могли ове параметре искључити из даљег разматрања.

варијације њеног правописа; изговор и његове варијације; врста речи; морфо-лошке информације о инфлексiji; синтаксички обрасци и ограничења; описи различитих значења; етимологија; примери употребе, укључујући колокације и идиоме; деривациони облици; референце ка другим уносима; напомене о коришћењу (контексти и регистар). Имајући у виду да су управо семантичке информације најтраженији део речничког уноса (Battenburg, 1991:р.46), ми ћемо се у нашој анализи фокусирати на лексику и начине на које Оксфорд, Лонгманов и Вебстеров речник дефинишу истоветне лексеме.

Како Батенбург истиче, постоје четири уобичајене праксе које се користе за обликовање дефиниција и значења у речницима: метод синонима (користи се преваходно у двојезичким речницима где се једна реч дефинише путем њених синонима); аналитичка метода (реч се дефинише путем *genusa* и *differentiae*⁷. *Genus* представља ширу категорију којој дефинисани концепт припада, док се у *differentiae* укључују све карактеристике које издвајају дати појам од других сличних појмова у истој категорији); синтетичка метода (један појам или ствар дефинише се контрастивно у односу на други појам или ствар) и опис правила (користи се за опис функционалних речи, где се дају правила употребе дате речи) (Battenburg, 1991:pp.46–47). Овоме Гао додаје да се и парафраза често користи као начин приближавања компликованих речи ученицима путем речи које су њима већ познате (Gao, 2021:р.70). Ми ћемо у току наше анализе нарочито обратити пажњу на речи које се користе у објашњењима посматраних лексема како бисмо проценили да ли су одговарајуће за дате нивое језика. У анализи ћемо размотрити и начине на које речници дефинишу различита значења у оквиру лексема и који су аспекти значења обухваћени дефиницијама.

4. Анализа лексема у интернет речницима

Издвојили смо речи за различите језичке нивое распоређене према Оксфордском алату за анализу текста.⁸ Фокусирали смо се на речи која носе лексичка значења уместо функционалних, а која су у складу са посматраним нивоом знања. На почетку анализе истакли смо формалне елементе које пружа сваки речник (врсте речи, транскрибован изговор, пропратне слике, примери). Затим смо се фокусирали на саме дефиниције речи и приказали на које начине сваки од речника објашњава задату реч.⁹

⁷ За више детаља о овом питању видети Шипка (2006).

⁸ <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/text-checker/>

⁹ Све дефиниције преузете су у јануару 2023. када смо копирали оригиналне уносе са правописом и ортографијом.

Табела 1

Формални елементи уноса у речнику (користимо унос *artist* као пример)

	Лонгман	Оксфорд	Вебстер
Врста речи	Даје врсту речи за задати појам и друге врсте речи које су сродне са њом.	Даје врсту речи само за задати унос.	Даје врсту речи само за задати унос.
Изговор	Даје изговор на енглеском и америчком дијалекту (користи ИФА ¹⁰ и аудио-снимке)	Даје изговор на енглеском и америчком дијалекту (користи ИФА и аудио-снимке)	Даје изговор само на америчком дијалекту (не користи ИФА, већ сопствени систем фонетске транскрипције, има аудио-снимак)
Дефиниција	Дефиниције су једноставне, користе се дескриптивне речи. Неке од речи могу да представљају изазов за почетнике (<i>produces</i>). Стога многе речи у дефиницијама имају хиперлинкове који кликом доводе до дефиниције те речи.	Дефиниције су јасне и прецизне, за нијансу једноставније од Лонгмановог речника. Двокликом се може доћи до дефиниције било које речи у оквиру уноса мада то није очигледно, јер нема видљивих хиперлинкова.	Дефиниције су комплексне и у неким случајевима не пружају довољно детаља или користе ниво језика који захтева ниво предзнања. Хиперлинкови нису толико бројни у овом речнику, као што је то случај са друга два речника.
Примери	Примери укључују једну фрагментисану или пуну реченицу за свако значење. За сваку реченицу доступан је и аудио-снимак (више примера је дато у секцији <i>examples from corpus</i>).	Примери могу бити фрагментисане или пуне реченице. Постоји и секција са додатним примерима (ниједан нема аудио-снимке).	Примери су често фрагментисани. Ипак, у оквиру сајта (<i>More Example Sentences and Recent Examples on the Web</i>) постоји додатак где се користе пуне реченице из чланака и блогова скоријег датума. Не постоје аудио-снимци за примере.

¹⁰ Интернационални фонетски алфабет – енгл. *IPA International Phonetic Alphabet*.

Регистар	Регистар речи јасно је обележен код значења која одступају од основног значења речи.	Регистри су назначени директно код речи које су колокацијски обележене.	Вебстеров речник пружа изузетно грађање према регистру. За велики број значења и подзначења речник обележава категорије попут <i>obsolete, archaic, business, informal, slang</i> . Иако Лонгман и Оксфорд раде по сличном принципу, Вебстеров речник је детаљнији.
Слике	Уз дефиниције су често присутне слике са додатним вокабуларом. У нашем примеру дете слика слику и обележени су <i>canvas</i> и <i>easel</i> .	За одредницу <i>artist</i> није било слика, али Оксфордов речник има и слике уз друге речи. Као пример, видети унос <i>tree</i> где се кликом може приступити слици на којој су обележени и именовани детаљи на дрвету, деблу и грани.	Претрагом различитих уноса у речнику (укључујући: <i>tree, rose, flower, sun, face, dog, animal</i> , итд.) нисмо пронашли ниједан пример где је копирана слика као илустрација значења.
Синоними	Синоними су дати путем издвојеног тезауруса. Дати су или директни синоними, или значењски повезане речи. Сваки од синонима пропраћен је дефиницијом, додатним објашњењима и примером из корпуса.	Оксфордов речник није имао посебну секцију синонима за унос <i>artist</i> . Међутим, Оксфордов речник даје за друге одреднице асоцијативно повезане речи у оквиру секције <i>word finder</i> и синониме у оквиру секције <i>synonyms</i> . Сваки од синонима пропраћен је примером употребе или додатним објашњењем.	Вебстер даје велики број директних синонима и антонима за задате речи. Сваки од синонима и антонима је хиперлинк који кликом доводи до одговарајуће одреднице у речнику. Стога синоними и антоними нису пропраћени примерима и објашњењима. Међутим, Вебстер има засебан тезаурус који сумира све по

			датке дате у речнику и пружа прегледну листу синонима и антонима, као и фраза и сродних речи.
Остало	Учесталост употребе, бројивост, секција где се дати унос приказује у оквиру фраза или идиома.	Ниво језика којем реч припада (<i>artist A1</i> <i>на супрот artiste B2</i>), бројивост, одељак са тематски груписаним колокацијама, порекло речи, фразе или идиоми који садрже задату реч, речи које долазе пре и после задате речи у речнику.	Порекло и прва употреба речи, секција са фразама које садрже задату реч, листа речи пре и после дате речи у речнику, секција <i>More definitions</i> (приказује дефиниције из <i>MW Learner Dictionary / MW Kid's Dictionary</i> које представљају једноставније верзије речника иако неке од дефиниција нису толико детаљне као што је случај са Лонгманом и Оксфордом).

Представићемо у наставку репрезентативне примере за сваки од посматраних нивоа. Већи број примера који су прошли кроз исти процес анализе може се наћи на следећем линку.¹¹

4.1. *Ниво A1*

Artist (noun)

Посматрајући дефиниције из Лонгмана и Оксфордовога речника, можемо приметити висок степен подударности. Наиме, обе дефиниције дају конкретне примере шта се подразумева под појмом *art* (уметност) када је у питању лексема *artist – paintings and drawings*. Такође, користе исте професије (*singer, dancer, actor*) да би описали особу која се бави уметношћу професионално. Једина

¹¹ Сви уноси из речника доступни су у Google Docs датотеци због ограниченог простора и прегледности. Препоручује се коришћење Google Chrome претраживача. У случају да не можете приступити датотеци путем хиперлинка, прекопирајте пун линк у претраживач: <https://docs.google.com/document/d/1UFAHhR0FkGlfjinBUPQ9W3Wp0zJRJHMG9qg6rCAXmSw/edit?usp=sharing>

разлика између ове две дефиниције јесте што Лонгман додаје и неформално и метафоричко значење уметника као некога ко је изузетан у нечему. Са друге стране, Вебстер пружа дефиниције које су знатно изнад А1 нивоа. Користећи речи попут *professes, fine arts, adept, versed* и сл. овај речник захтева много већи ниво знања језика од категорије којој реч припада. Стога је потребно више времена корисницима да би схватили значење речи, јер ће (вероватно) морати да претраже значења неких речи у дефиницији иницијалног уноса. Додатно по чему се Вебстер издваја јесте да пружа архаична значења речи, која изостају у Лонгмановом и Оксфордском речнику.

Young (adjective)

Лонгманове дефиниције за лексему *young* конкретне су и везују се за реалије у свету и друштву. Прва дефиниција везује се за сва жива бића, док друга користи метафоричко значење речи да окарактерише младе нације, научне гране и организације. Речник такође у оквиру главних дефиниција пружа и директне синониме за прикладне контексте (в. *youthful*). Путем хиперлинкова доступна су значења најчешћих фраза које садрже главну одредницу. Оксфордове прве две дефиниције базирају се на апстрактном концепту младости и уводи се контраст између *младости* и *старости*. Тек се у даљим дефиницијама везује за конкретан опис људи. Оксфордски речник, такође, даје синонимну употребу са речју *youthful*, док су употребе у фразама дате у засебној секцији, а не у самој дефиницији. Оксфордски речник издваја се и по томе што даје значење речи *млађи* као додатак нечијем имену, при чему се врши дистинкција између особа млађе и старије генерације који носе исто име. Вебстерова прва дефиниција се, такође, заснива на апстрактном концепту младости. Али, за разлику од Оксфордове дефиниције, избор лексике за нијансу је захтевнији и сличнији је научном или административном стилу (*stage of life, growth, or development*). У оквиру првог значења Вебстер наглашава дистинкцију између оца и сина са истим именом посредством хиперлинка за синоним *junior*. И у даљим дефиницијама Вебстер се фокусира на апстрактну страну појма младости (*having little experience, having the characteristics of youth*), док се конкретнији примери везују за храну и организације. Као и у претходна два речника, присутан је синоним *youthful* у дефиницијама.

4.2. Ниво А2

Government (noun)

Прво што се визуелно може приметити јесте да је Вебстерова дефиниција квантитативно опширнија у поређењу са Лонгманом и Оксфордом. Прва два речника фокусирају се на општи појам *владе* као групе људи који управљају државом, или дефинишу реч *government* као метод управљања неке државе. Лонгманов речник једино додаје четврту дефиницију са ознаком регистра амерички енглески, где ова именица означава степен контроле коју влада има над економским и друштвеним активностима. Са друге стране, Вебстер залази у више детаља приликом описа владе. Поред дефинисања владе као групе људи, прецизира се и ко су људи који сачињавају владу. Такође се залази у детаље о политичком систему САД. Дефиниције користе политички дискурс (*executive branch, parliamentary system, officials, public affairs, laws and customs*), што може да помогне да се прошири мрежа речи која је повезана за владу, али имајући у виду да је ова лексема категоризована за А2 ниво језика, ти детаљи оптерећују дефиниције и могу да збуне кориснике, уместо да им помогну. Као и у случају лексеме *artist*, Вебстер приказује и застарела значења речи која се дефинишу као мандат политичког кандидата и, општије, нечије понашање у складу са моралом. Интересантно је запазити да Лонгманово америчко значење као такво није присутно у Вебстеру.

Research (noun)

Ако посматрамо све три дефиниције симултано, може се приметити да је Оксфордова дефиниција најопштија, јер користи неодређену заменицу *something* за опис субјекта истраживања. Међутим, Оксфордова дефиниција наглашава да је циљ истраживања проналажење чињеница. Лонгманова друга дефиниција се, такође, фокусира на проналажење чињеница и информација за општи субјекат истраживања. Ипак, прва дефиниција у овом речнику је прецизнија јер описује истраживање као детаљно проучавање теме како би се дошло до нових чињеница, или како би се тестирале нове идеје (у оквиру ове дефиниције речник упућује на синоним *investigate*). Ова дефиниција реалнији је приказ опште научне праксе, где се спроводе експерименти са циљем откривања нових (и до сада непознатих) детаља. Вебстеров речник користи директне синониме – *search* и *investigate* како би описао процес истраживања. Додатно се фокусира на решавање проблема, док концепт проналажења нових информација и чињеница изостаје из дефиниција.

4.3. Ниво Б1

Legal (adjective)

Као што је био случај и са уносом *government*, Вебстеров речник пружа много већи број значења и детаља. Међутим, то са собом повлачи и коришћење дискурса и лексике која је потенцијално на вишем нивоу језика него што је сама одредница у речнику. Сва три речника истичу значење лексеме *legal* као нечега што је повезано са законом, међутим, то чине на различите начине. Лонгман истиче да је нека легална радња дозвољена од стране закона или је пак закон условљава, док је друго значење опште и указује на повезаност поменуте легалне ствари са законом. Оксфордов речник чини инверзију ова два значења, али осим тога нема значајних промена у начину на који се дефинише ова лексема. Вебстеров речник започиње дефинисање на сличан начин тиме што истиче повезаност датог ентитета са законом. Након тога, дефиниције залазе у различите степенe легалности (*de jure, titular, statutory*) са хиперлинковима за сваку реч. Следи дефиниција која је присутна и у друга два речника (да је нека акција дозвољена или забрањена законом), али речи које се користе на вишем су нивоу језика од главне одреднице (*permit* и *establish* су на нивоу Б2). Остале дефиниције праве конекцију лексеме *legal* са различитим судовима, правним професијама и конструктима.

Meanwhile (adverb)

У случају прилога *meanwhile* имамо феномен који одступа од досадашњег посматраног корпуса. Дефиниције у Лонгмановом и Оксфордском речнику квантитативно су опширније у односу на Вебстеров речник. Оба речника дају три аспекта значења речи: (1) да је у питању радња која се симултано дешава са неком другом радњом, (2) да је у питању период времена између друга два периода или догађаја (садржи назнаку за неформални синоним *meantime*), (3) пружа се компаративни аспект значења где се пореде две (различите) ствари које се дешавају у исто време. Са друге стране, Вебстер сумира ова значења у два кратка објашњења да се нешто догодило у периоду који се преклапа, паралелно или у исто време.

4.4. *Ниво Б2*

Incentive (noun)

Када се посматрају дате три дефиниције, може се запазити да Лонгман пружа највише детаља у погледу сфера употребе. Наиме, у објашњењу су обједињени општа сфера (*encourage people to do something*), сфера посла и бизниса (*work harder, produce more*), сфера мотивације (*start a new activity*) и сфера финансија (*spend more money*). Оксфордов речник као засебну сферу има финансије (*a payment or concession that encourages somebody to do something*), али и у оквиру те сфере објашњење не залази у детаље, већ путем употребе неодређених заменица дефинише се у најопштијим цртама као нешто што ће дати некоме подстрек да уради нешто (*something that encourages you to do something*). Оно што издваја Оксфордovu дефиницију јесу додаци у заградама који указују на правилне реченичне конструкције и синтагме за *incentive (for/to somebody/ something) (to do something)*. Вебстер у овом случају користи синоним *incite* као основу објашњења. Оваква дефиниција може да произведе осећај конфузије јер ће корисници речника који нису упознати са основним појмом морати да пронађу значење речи *incite* како би разумели изворни појам. Додатно треба напоменути да *incite* у себи садржи негативну конотацију подстицања на свађу или илегалне радње¹², која изостаје из *incentive*.

Immortal (adjective)

Код Лонгмана и Оксфорда имамо поново ситуацију подударња у начину на који објашњавају појам бесмртности. У првим дефиницијама за ову одредницу оба речника наглашавају да се овај појам везује за нешто што живи или постоји вечно. У другим дефиницијама оба речника наглашавају аспект сећања и трајања када кажу да је неко или нешто бесмртно ако је познато и ако ће бити запамћено (Лонгман у овој инстанци чак и наводи конкретне примере цитата/стиха, представе или песме). Вебстеров приступ у потпуности је другачији. Користећи лексему *exempt*, Вебстеров речник дефинише основну одредницу по принципу супротности. Наиме, наглашава се да је бесмртност изузетак од смрти или страдања. Овакав обрнути приступ може бити изазован за ученике, нарочито ако се има у виду да Вебстер користи нефреквентну реч *exempt* уместо фреквентног синонима *exception*.¹³ Остале дефиниције у Вебстеру дефинишу дат појам у односу на именицу истог корена.

¹² Видети Оксфордov и Лонгманов унос за *incite*.

¹³ За информације о фреквентности, видети Логманове уносе за *exempt* и *exception*.

5. Дискусија и закључак

Када упоредимо посматрани корпус кроз различите нивое језика, можемо запазити одређене константне тенденције које су присутне у сва три речника. У целини посматрано, Оксфорд и Лонгманов речник у великом броју примера користе одговарајући ниво језика (или ниво који је за само један степен виши) у односу на тражену реч. Вебстеров речник, са друге стране, чешће користи комплекснији вокабулар у исте сврхе. Посматрајмо анализу дефиниција за лексеме *young* (А1) и *immortal* (Б2) уз помоћ Оксфордског алата за анализу текста. Дефиниција за реч *young* припада почетном нивоу језика. Стога се може приметити да Лонгманов речник користи речи из нивоа језика А1 и А2, обезбеђујући тиме потпуно разумевање различитих значења и нијанси у значењу дате лексеме, а да при томе не звучи штуро или ограничено у својим дефиницијама. Слична ситуација може се запазити и код Оксфордског речника који тек у понеким инстанцама (*fully, consisting, suitable, appropriate, annoyed, relative*) залази у ниво језика који је изнад тражене лексеме. Ипак, треба имати у виду да Оксфорд речник у неким случајевима поред тих речи даје синониме који су на нижем нивоу језика (*angry or annoyed*), или даје хиперлинкове где ученици могу да виде значење те речи (*relative*), или је могуће те речи изоставити из дефиниције, а да то не ремети разумевање изворне лексеме (*not fully developed; suitable or appropriate for young people synonym youthful*). Вебстеров речник користи највећи број речи које су изнад нивоа А2 (*growth, development, junior, tender, desirable, relating, characteristics, youth, representing, rejuvenated*).¹⁴ Вебстеров речник не користи синониме попут Оксфордског речника, па иако је могуће игнорисати неке од речи приликом читања дефиниција, сама структура реченица и приступ дефинисању појма чини тешким разумевање циљне речи. Уместо конкретизовања апстрактног појма младости путем појма младе особе, ствари или животиње, Вебстеров речник користи у првом значењу појам *бивствовања* и *младе доби*. Чак и када користи храну и пиће у својим објашњењима, овим конкретним појмовима претходе речи на Ц1 нивоу *tender* и *desirable*, што може додатно да збуни кориснике речника уместо да им помогне. Путем реченичних конструкција (*of an early age* уместо нпр. *youthful; recently came into being* уместо нпр. *born* и сл.) и избора лексике у дефиницијама може се закључити да је Вебстеров речник намењен ученицима од средњег нивоа језика.

¹⁴ Иако је ова реч категоризована у алату за проверу текста, можемо засигурно тврдити да је изнад нивоа А2.

Сличне тенденције приметне су и у уносима *artist*, *government* и *legal*, где Вебстеров речник користи речи изнад нивоа основне одреднице, што може довести до фрустрације код ученика који ће морати да изврше додатне претраге како би разумели шта дата реч значи. Вебстеров речник, такође, у одредницама за *government* и *legal* залази у елементе америчке културе пружајући (пре)велики број детаља, што може представљати додатни изазов за ученике. Иако је присуство енциклопедијских информација пожељно како би се у потпуности могло разумети значење одређених лексема (Wiegand, 1984 према Battenburg, 1991:р.49), ове информације треба да буду општег карактера, док се у Вебстеровом речнику залази у специфичности америчког система, које могу бити корисне Американцима, али не и странцима који би да разумеју основне функције владе или закона.

Пажњу ћемо посветити и лексеми за Б2 ниво *immortal*. Када је у питању одабир лексике, можемо запазити да сва три речника користе речи које су испод нивоа Б2. Дакле, иако сам избор лексике директно не представља проблем, начин дефинисања тражене лексеме знатно се разликује. Лонгманов и Оксфордов речник дефинишу појам бесмртности на основу карактеристика које су саставни део овог концепта, док Вебстеров речник исти појам дефинише на основу изузетака. Користећи тако обрнуту логику, дефиниције из Вебстера могу представљати изазов корисницима речника, нарочито ако нису упознати са речима *exempt*, *oblivion*, *imperishable*, те ће им бити потребно више труда да дођу до истих резултата које Оксфорд и Лонгманов речник директно пружају. Додатно, ако посматрамо друге уносе из виших нивоа језика: *research*, *meanwhile* и *incentive*, приметимо да је Вебстеров речник изненађујуће кратак и штур на објашњењима. Често се користе синонимне речи како би објасниле сам појам, или се појам дефинише путем цикличне дефиниције (користећи сам појам или другачију врсту речи). У овим случајевима Лонгман и Оксфорд прецизнији су и разлажу комплекснија значења на различите аспекте и сфере. Лонгманов речник у том смислу има благу предност, јер у већем броју случајева у односу на Оксфорд залази у детаље и пружа пропратна објашњења.

И у остатку нашег корпуса¹⁵ настављају се исте тенденције као и у описаним примерима изнад. Стога, можемо констатовати да су према избору лексике и начину дефинисања Оксфорд и Лонгманов речник слични. Ова два речника у већини случајева користе речи које су прикладне за дати ниво језика и путем описа који су детаљни, али истовремено једноставни за разумевање, прибли-

¹⁵ Доступног на линку: <https://docs.google.com/document/d/1UFAHhR0FkGlfJinBUPQ9W3Wp0zJRJHMG9q6rCAXmSw/edit?usp=sharing>

жавају значења корисницима речника. Вебстеров речник, са друге стране, не представља добар избор за почетне нивое учења, јер често користи речи које су знатно изнад нивоа тражене лексеме, или је сама формулација дефиниције изазовна и конфузна. Такође, Вебстеров речник често парадоксално може да нуди или превише енциклопедијских информација, или премало објашњења која се ослањају на синонимију као вид објашњења. На основу урађене анализе и закључака који из ње произилазе, истаkli бисмо да су Оксфордов и Лонгманов онлајн речник прикладнији за ученике средњих школа, за њихов узраст и ниво знања језика, имајући у виду тип лексике и начин дефинисања који се користи у дефиницијама. Са друге стране, Вебстеров онлајн речник може се препоручити за ученике или студенте енглеског језика који имају довољно лингвистичких и комуникативних компетенција на страном језику те су способни да разумеју и осете предности комплекснијих дефиниција.

Извори

1. Merriam-Webster Dictionary (у тексту: Вебстеров речник). <https://www.merriam-webster.com/> [Accessed 16th January 2023].
2. Longman Dictionary of Contemporary English Online (у тексту: Лонгманов речник). <https://www.ldoceonline.com/> [Accessed 16th January 2023].
3. Oxford Learner's Dictionaries (у тексту: Оксфордов речник). <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/> [Accessed 20th January 2023].

Литература

1. Atkins, B. T. S. & Rundell, M. (2008) *The Oxford Guide to Practical Lexicography*. Oxford, Oxford University Press.
2. Battenburg, J. D. (1991) *English Monolingual Learners' Dictionaries: A User-oriented Study*. Berlin, Niemeyer.
3. Chu, D. W. K., Keung Ng, K. & Lai, I. K. W. (2016) The importance of online dictionaries in language learning: a case study on third language acquisition of German. *Int. J. Services and Standards*. 11 (2), 121–139.
4. Doroszewski, W. (2018) On dictionary definitions of the meanings of words. In: Doroszewski, W. (eds.) *Elements of Lexicology and Semiotics*. Berlin, Boston, De Gruyter Mouton, pp. 273–294.
5. Gao, J. (2021) Basic Cognitive Experiences and Definitions in the Longman Dictionary of Contemporary English. *International Journal of Lexicography*. 26 (1), 58–89.

6. Halas, A. (2014) Definisanje značenja leksema u leksikografskoj praksi engleskog i srpskog jezika. *Jezici i kulture u vremenu i prostoru*. IV/2. Novi Sad, Filozofski fakultet, 77–88.
7. Hartmann, R. R. K. & James, G. (2000) *Dictionary of Lexicography*. Beijing, Foreign Language Teaching and Research Press.
8. Lai, C. (2006) The advantages and disadvantages of computer technology. *Doctoral Forum – National Journal for Publishing and Mentoring Doctoral Student Research*. 3 (1). <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED492159.pdf>. [Accessed 18th September 2022].
9. Nist, S. L. & Olejnik, S. (1995) The Role of Context and Dictionary Definitions on Varying Levels of Word Knowledge. *Reading Research Quarterly*. 30 (2), 172–193.
10. Spasić, N. & Todorović, M. (2022) Синхрони преглед једнојезичних онлајн речника српског језика. *Филолог*. XIII (25). Универзитет у Бањој Луци, Филолошки факултет, 222–239.
11. Šipka, D. (2006) *Osnovi leksikologije i srodnih disciplina*. Novi Sad, Matica srpska.
12. Todorović, M. & Spasić, N. (2022) Енглески онлајн речници: преглед карактеристика три речника и испитивање подесности за ученике. In: *Зборник радова Филозофског факултета*. LII (4). Косовска Митровица, 109–128.
13. Yonally, D, & Gilfert, S. (1995) Electronic dictionaries in the classroom!?! Bah, humbug! *The Internet TESL Journal* 1. <http://iteslj.org/Articles/Yonally-ElecDict.html>. [Accessed 18th September 2022].

Milan D. Todorović
Nataša A. Spasić
University of Kragujevac
Faculty of Philology and Arts

DEFINING THE SAME LEXEMES IN ONLINE DICTIONARIES: A CASE STUDY OF THREE POPULAR MONOLINGUAL ENGLISH DICTIONARIES

Summary

In this paper we presented the different ways in which three monolingual online English dictionaries (Longman Dictionary of Contemporary English Online, Oxford Learner's Dictionaries and Merriam-Webster Dictionary) define the same lexemes that belong to different language levels (from A1 to B2). Aside from the formal elements present in all of the (online) dictionaries – part of speech, pronunciation, examples, register, pictures and synonyms, we highlighted the very nature of the definitions. We studied two lexemes for each of the language levels. When analysing individual examples

we employed the descriptive method, while the comparison method was used to point out the key differences in which these dictionaries define concepts such as: artist, government, immortal, meanwhile, etc. The aim of the analysis and comparison was to highlight which of the aforementioned dictionaries would be suitable for high school students to use when learning English as a foreign language. We came to the following conclusions – Longman and Oxford dictionaries break down the more complex meanings into digestible instances and use language that is appropriate for the language level of the desired lexeme. Webster’s dictionary is more formal and often uses sentence patterns and words that are above the language level of the target lexeme.

► **Keywords:** lexicography, internet dictionary, online dictionary, English language, comparison, Oxford English Dictionary, Longman, Merriam Webster.

Преузето: 18. 6. 2023.
Прихваћено: 4. 10. 2023.